

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และคณะทำงานด้านข้อมูลรายการร้อยเรื่อง...เมืองไทย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๓๑๘-๒๑

เรื่อง พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๕๘
เรียบเรียง นางสาวปรียานุช คลอวุฒิวัฒน์ บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานห้องสมุด สำนักวิชาการ
ออกอากาศ วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๙

“มหาวิทยาลัยขอนแก่น” เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งแรกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นแหล่งทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สำคัญของชาวอีสาน ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๐ ที่ว่า “การตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นอีกแห่งหนึ่งนั้น เป็นคุณอย่างยิ่งเพราะทำให้การศึกษาชั้นสูงขยายออกไปถึงภูมิภาคที่สำคัญที่สุดส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งต่อไปจะเป็นผลดีแก่การพัฒนา ยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในภูมิภาคนี้เป็นอย่างยิ่ง ความสำเร็จในการตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงเป็นความสำเร็จที่ทุกคนควรจะยินดี”

แนวคิดในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นนั้นมีมายาวนานตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง แต่มีการเตรียมก่อสร้างจริงจังในรัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๕ และลงมือก่อสร้างจริงในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยใช้ชื่อว่า มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ Khon Kaen Institute of Technology ชื่อย่อ K.I.T. ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ คณะรัฐมนตรีมีมติให้เปลี่ยนชื่อเป็น มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมีการตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้น โดยมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๙ ซึ่งนับเป็นวันสถาปนามหาวิทยาลัย โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินประกอบพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๐ มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีที่ตั้งอยู่ที่บ้านสีฐาน จังหวัดขอนแก่น บนพื้นที่ประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่ ซึ่งลักษณะของพื้นที่เป็นเนินดินลูกคลื่นสีแดง จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “มอดินแดง” ปัจจุบันมีการเปิดการเรียนการสอน ๒๕ คณะวิชา รวมทั้งมีหน่วยงานที่ให้บริการวิชาการและบริการชุมชนอย่างครบครัน สอดคล้องกับส่วนหนึ่งของปณิธานมหาวิทยาลัยที่ว่า “เป็นศูนย์รวมทางความคิด สติปัญญาของสังคม และเป็นศูนย์รวมการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีกทั้งเป็นแหล่งเชื่อมโยงความรู้ทางอินโดจีนอย่างแท้จริง” นอกจากพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งประกาศเมื่อตอนก่อตั้งแล้ว ในเวลาต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่นเกิดขึ้นอีก ๓ ฉบับ เพื่อปรับปรุงโครงสร้าง และระบบการบริหารของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละช่วงซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของสังคม คือในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ พ.ศ. ๒๕๔๑ และล่าสุดในปี พ.ศ. ๒๕๕๘

คณะรัฐมนตรี (ชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี) เป็นผู้เสนอ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๕๘ ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมีเหตุผลคือ “โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยของรัฐพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการแต่อยู่ในกำกับของรัฐ มีการบริหารจัดการที่เป็นอิสระ และมีความคล่องตัว สามารถจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้น สมควร

ปรับปรุงการบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” ซึ่ง
สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รับหลักการไปเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๘ ต่อมาได้มีการอภิปรายรายละเอียดและลงมติ
เห็นชอบให้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จากนั้นได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘
พระราชบัญญัตินี้เป็นการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยมหาวิทยาลัยขอนแก่น อันส่งผลให้การดำเนินงานของ
มหาวิทยาลัยซึ่งเปลี่ยนแปลงมาก ซึ่งอาจสรุปหลักการสำคัญเด่น ๆ ของพระราชบัญญัติได้ ดังนี้

๑. มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถือเป็นนิติบุคคล มีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐบาล ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการ
ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่
เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น แต่รัฐยังต้องจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุน
ทั่วไปให้แก่มหาวิทยาลัยเป็นรายปีในจำนวนที่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินงาน ในขณะที่รายได้
ของมหาวิทยาลัยไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งคลังเพื่อเป็นรายได้แผ่นดิน

๒. มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษา ส่งเสริม ประยุกต์ และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน
วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยี บริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม
ทั้งนี้ในการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยอาจรับสถานศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นเข้าสมทบได้ หรืออาจร่วมกับสถาบัน
ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ ในการดำเนินการจัดการศึกษาหรือดำเนินการวิจัยได้ และ
ที่น่าสนใจคือมีการกำหนดให้มหาวิทยาลัยต้องสนับสนุนนักศึกษาซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริงให้มีโอกาสเรียน
จนจบปริญญาตรีด้วย

๓. มีสภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรบริหารสูงสุด มีสภาวิชาการดำเนินกิจการด้านวิชาการ และมีอธิการบดี
เป็นผู้บริหารสูงสุด มีสภาพพนักงานทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่อธิการบดี มีคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยซึ่งมี
อธิการบดีเป็นประธานกรรมการ ทำหน้าที่พิจารณากลับกรองข้อบังคับและระเบียบมหาวิทยาลัย รวมทั้งเสนอ
เกี่ยวกับการปรับโครงสร้างของหน่วยงานเพื่อเสนอต่อสภามหาวิทยาลัยพิจารณา นอกจากนี้ยังกำหนดให้มี
คณะกรรมการอื่น ๆ เพื่อให้กิจการมหาวิทยาลัยดำเนินไปด้วยความคล่องตัว ได้แก่ คณะกรรมการบริหารงานบุคคล
มหาวิทยาลัย คณะกรรมการการเงินและทรัพย์สินมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการอุทธรณ์ ร้องทุกข์และพิทักษ์
คุณธรรมประจำมหาวิทยาลัย

๔. มีมาตรการควบคุมการบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของ
มหาวิทยาลัย จะมีการประเมินผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับ

๕. กิจการของมหาวิทยาลัยไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วย
แรงงานสัมพันธ์ แต่บุคลากรต้องได้ประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน
ทั้งนี้บุคลากรมีโอกาสที่จะเลือกเป็นข้าราชการต่อไปหรือเปลี่ยนสถานภาพเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยก็ได้

จากหลักการทั้งหมดข้างต้นน่าจะทำให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเป็นไปด้วยความคล่องตัวและมีอิสระ
ทางวิชาการอย่างเต็มที่ และสามารถดำเนินกิจการได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งเป็นไปตามอัตลักษณ์ ๔ ด้าน ได้แก่
ความใส่ใจ ห่วงใยต่อสังคม การเชื่อมโยงองค์ความรู้ การทำงานอย่างสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยแห่งความสุข อันแสดง
ถึงความเป็น “มหาวิทยาลัยขอนแก่น”

บรรณานุกรม

ปรียานุช คลอวุฒิวัฒน์. (๒๕๕๖). **ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.** [เอกสารบทวิทยุในรายการ ร้อยเรื่องเมืองไทย] กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

“พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๕๘.” (๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๖๖ ก, น.๗๘-๙๙.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น (๒๕๕๘). **ประวัติ ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น**. สืบค้น ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ จาก <http://www.kku.ac.th/aboutkku/?topic=0&1=th>

มหาวิทยาลัยขอนแก่น (๒๕๕๘). **อัตลักษณ์ มข**. สืบค้น ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ จาก <http://www.kku.ac.th/aboutkku/?topic=4&1=th>

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, สำนักกฎหมาย. (๒๕๕๘).

เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

iLaw. (๒๕๕๘). **ผ่านแล้ว! เกษตร-มธ.-มข.-สวนดุสิต ออกนอกระบบ: ทบทวนประวัติศาสตร์ และความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น**. สืบค้น ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ จาก <http://ilaw.or.th/node/3773>